

EESTI NOORUS

NOORSOO
KULTUURI
AJAKIRI

ILMUB
ÜKS KORD
KUUS

TELLIMIS-HIND:

1	aasta peale	Kr. 1.80
1/2	aasta peale	" 1.—
1/4	aasta peale	" 0.50

KUULUTUS-HINNAD:

1	lehekülge . . .	Kr. 30.—
1/2	lehekülge . . .	" 15.—
1/4	lehekülge . . .	" 7.50

TOIMETUS JA TALITUS TALLINNAS, LOSSI PLATS 4

Oktoober

Nr. 10 — 1930

II aastakäik

Tartu ja Tallinna noorsoolasi ühismatkal Raadi mõisas Tartu laulupeo ajal.

SISU: Rahvustundest ja isamaalsusest — O. Ibius. Raamat — parim sõber — Joh. Kaup. Varasügis — O. I-s. R. Gardineri külaskäik. Meie töökangelasi: Lipulaulu isa — Kustas. Muljeid ja võrdlusi Saksamaalt — A. Meikop. Mälestusi vana-estlastest — P. A. Speek. Huvitavat kodunurgast — Napoleoni vastase kalmul — Joh. Eemois. Põhjameri — Käbin Käesoo. Ringvaade töömaile. ÜENÜ elust. Sport. Oma asjus. Kuulutused.

NOORED SÕBRAD!

Praegune aeg on nii meil kui mujal majanduslikult raskeks ajajärguks, kus iga riik, nii rikas kui ta ka ei oleks, püüab võimalikult kokkuhoidlikult elada. Püütakse välismailt vähe osta, läbi ajada ainult omamaa saadustega, et seega tööd ja leiba kindlustada oma tööliste.

Väliskaupade pääsu siseturule takistatakse kõrgete tollidega. Kuid sellest üksi on vähe. Ja sellepärast näeme, et tollipoliitikaga käsikäes on kodumaa saaduste tarvitamise kasuks käimas elav kihutustöö.

Ja see ei ole tagajärjeta jäänud. Eriti on noorus küsimuse rahvamajanduslikust tähtsusest aru saanud ja tuld võtnud.

Käesolevaga pööravad ühend. Eesti riidevabrikud ja ühendatud Eesti saapavabrikud „Estoking-Union“ Teie poole.

Tarvitage ise ja õhutage teisi tarvitama ainult kodumaa saadusi! Seega kindlustate Eesti tööliste ja teenijaile tööd ja leiba. Võib olla, olete Teie ise või Teie sõbrad ka nende hulgas, kes sel teel omale tööd leiavad.

Kodumaa saaduste tarvitajaskonna kasvamine teeb kodumaa saadused senisest odavamaks.

Kodumaa tööstuse kasvuga koos kasvab ka kodumaa nii majanduslik kui ka vaimline kultuur.

Meie noortele kõige paremat edu soovides

A.-S. „KREENBALT“

A.-S. „ESTOKING-UNION“

Rahvustundest ja isamaalsusest.

O. Ibius.

I.

Nii kaugele minevikku, kui ulatub inimlik mälestus, võime jälgida rahvustunde esinemist. See on olnud võimsaimaid tegureid rahvaste elus. Kui kaugele oma isamaast ei matkandki muistseid helleene — rahvuslik yhistunne tõi neid ikka jälle vanale kodumaale olympiaadele. Maaüla laiali pajsat juudid ja mustlasedki tunnevad ikka endid oma rahvuse liigetena ja liigutustunne väriseb nende häälekõlas, kõneldes oma muistsest kodumaast.

Kord tugevamana, kord nõrgemana liigub rahvustunne suunaandvana rahvaste elus. On olnud iga rahvuse elus aegu, mil kõrvalseisja uskus ju lõplikult kustunud olevat selle isamaalsuse. Ent just sellal on see välise ymberrahvustamise või mõne muu rahvusliku iseolemise vastu astut sammul mõjul tõusnud kui Phoenix oma tuhast ja põletand tuhaks vaenlaste relvad. Surmale mõistet rahvad on tõusnud heroiljisse võitlusse oma iseolemise eest või ryhkjnd kestvaise ponnistusisse isamaa uueks ylesehitamiseks.

Rahvustunne näib olevat põhjustet hingelulisest nähtest, et armastame enam tuntut ja meile „hingehõimlasi“, kellel midagi yhist meiega. Tunneme loomulikult paremini oma ymbrust — kodukohta ja hingeliselt sarnleme enim oma rahvuse liigetelle.

Tänapäeva inimene liiklemisoluude arenedes kaotand varasema yhel kohal elamise põhjuseid ja pyydes lahendada oma suhteid elunähetesse mitte enam niipalju tunnete kui mõistuse abil — sundides nii ilulisi kui kõlbluslikke tundeid aljstuma otstarbekuse, kasulikkuse nõudele, ei ole jätnud syydistamata isamaalsust — rahvustunnetki. Rahvuslikul iseteadvusel põhjenevaid omakultuuripyydeid nimetatakse põlastavalt „pastlakultuuriks.“ Rahvustunnet on asetet klassitundega: „proletaarlasel pole isamaad“ ja kultuurideaalinagi nähakse yldjst rahvusvahelist kultuuri ja yldjseks yhiseks usundiksiki ei puudu yritust.

See sunnib meidki, noori, kes otsimas

veel õiget suhet enda ja väljsilma vahel, mõtlema tõsiselt oma maailmavaate loomistõös rahvuskysimusele. Kas vajame isamaalsust ja millist isamaalsust? Millised on rahvustunnet jaatavad ja eitavad kyljed? jne., jne.

On juba eelpool viidat yhele rahvustunde mõjule: rahvuse säilitamine ja yhe ja sama rahvuse liigete vastastikusele yhtekuuluvusele. Ja võib öelda, et just selles sisaldubki rahvustunde suurim väärus. Ilma selleta oleks kahtlemata mõnigi praegu omapärast iseseisvat elu elav rahvus suland suuremate naaberrahvaste perre.

Rahvuse pysimine on omakord eelduseks sellise rahva omapärasele kultuurile: omapärasele rahva hingelistele, vaimlisile, ainelisile nõudeile kohaseima yhiskundliku elukorralduse, omapärase kunsti ja usundigi loomiseks ja arendamiseks. See on tagatiseks igale teat rahvuse liikmele sobivaima ymbruse ja suurima eneseteostamise võimaluse loomiseks. Nii on rahvuslik-omapärase kultuur pooldetav yksiku isiku seisukohalt nähtuna. See on parimaks vahendiks selle hingelise käristetavuse vastu, mida tunneb eriti kaasaegne sugupõlv.

Agatõustes yle yksiku rahvuse huvide yldinimlike vaatekohtadeni, peame ikkagi tunnistama rahvuslikomapärase kultuuri väärtusi yldjnimliku kultuuri rikastajana-mitmekestajanagi.

Nii nagu isiksus võib anda enam yhiskunnale kui ilmetu omapärasusteta „mass“ ehk „kariinimene“, nii annab rahvuslik-omapärase kultuuriga ja tugeva rahvustundega rahvas inimkunnalegi enam kui ilmetu kosmopoliitide kogu, kes keeldund viljelemast oma rahvuse erilisi võimeid ja eeldusi.

Meile kindlasti vastatakse, et võivad ja sageli satuvadki vastollu rahvuse ja inimkonna huvid. Rahvustunne võib olla põhjuseks inimkonna lõhestamiseks ja rahvuste vahelisiks sõdadeks ja kokkupõrgeteks.

Õige kyll, aga kas isiksuse huvid ei

või sattuda vastollu ghiskunnaga?!

Võivad ja satuvad! Aga ometi pooldame isiksusi. Wells oma „Äjamasinas“ kujukalt kujutab olukorda kus isikliku omapära kaotand rahvas abitult ja älgatusvõimetult seisab iga uue nähte ees.

Ja kas rahvustunnet eitavi „klassiteadlike“ kosmopoliitide õhutet klassivaen ei vii samadelle eitavaile tulemusile?! Minule näib, et vahe on ainult selles, et rahvustunde mõjul võideldakse enam vaimliste ja hingeliste omapärasuste pärast, klassivõitluses aga ainult puhtmaterjalistlike huvide eest. Vaimu asemelle on astund vaid surnud ajne-materia.

Sellega ei taha ma küll kuidagi õigustada rahvusvaenu, ainult näidata kui yhekylgset näevad mõnedki „kosmopoliidid“ rahvustunde eitavaid kylgi, näidates neile inimsuse nimel hukkamõistvalt, ise aga klassivõitlust õhutades tallavad just sama teed.

Võime siingi võrrelda rahvuse ja inimkonna suhet isiksuse ja ghiskunna suhtega: kumbki on vastastikku yksteisele ka-

sulik ja vajalik, kummagi huvid võivad põrgata kokkugi aga tuleb mõlema huvides leida kokkukõla, vastastikune yksteise mõistmine ja arusaamine.

See teadmine määrab meie suhte rahvuskysimusse ja isamaasse. Teame, et rahvustunne rahvuseid ja omapäraseid kultuure kaitsedes on vajalik nii yksikisiku kui kogu inimkonna hyveks. Pooldame ja syvendame rahvustunnet.

Idast ja läänest ähvardab meie tärkavat omapärest kultuuri hädaoht, mille vahel ähvardume hävineda kui veskikivide vahele pigistatuina. Rahvustunne olgu selleks vedruks, mis tõukab yksteisest eemale noid kive.

Ent olles isamaalasi, me ometi ei või ega saa leppida kõige sellega, mis meile pakutakse isamaalsuse nimel. Peame olema siingi valivaid ja arvustavaid, lahutama teri haganatest.

Mõningaid arvustavaid märkmeid „õige“ ja „vale“ isamaalsuse kohta ja viipeid sel alal teostada tuleva kohta jätan teiseks korraks.

Raamat — parim sõber.

Johannes Kaup.

Ühes eelnenud vihikus (nr. 3. s. a.) ma puudutasin lühidalt kirjandusküsimust ja lugemiskunsti, vihjates raamatu tähtsusele vabaharidustöös. Siinkohal lubatagu mul osutada raamatu, eriti oma raamatu tähtsusele.

Mainit kirjutises vihjasin muuseas faktille, et kirjaniku tödesid ei tohi võtta aktsioonena, vaid neile peab sanktsioneerima ainesse süvenevad kogemused-arutlused, mis on teosesse sisseelamise aluseks. Julgen nimetada vaid sääraselt läbitõtet raamatut loetuks, jääb aga teosesse segaseid kohti, kas või episoodegi vaid siis tuleb vältimatult korrata lugemist saamaks lugemisest tõesti kasu.

Seirates raamatukogu kasutajate tehinguid, näeme tavaliselt paljulugemise meetodi. See ei too kasu. Peale selle pole raamatukogude eksemplarid soljised (määritud, kritsetdet, tembeldet), mis on häirjaks.

Kas valite tavaliselt sõbruks katkend ja määrind ülikonnis tänavapoisid, lehkavad ja pesematud, või tagasihoidlikult rjjetet, laitmatud kaasinimesed? Valite vist viinased. Eks ole raamatuga lugu samane. Ta on eluaegne sõber ja sellepärast võib ta osutada tõhusaks vaid soljidsena. Ostate grammofoni plaadi vaid selleks, et teda mängida kord ja siis läkitada kõige prahi teed? Kindlasti mitte — kuulate üht ja sama koguni sadandeid kordi, kui plaadi vastupidavus seda ajnult võimaldab. Viinase ette muretsete, ent raamatu hoiust fülbite. See on väär. Raamat võib ikkagi ainult siis täita oma ülesandeid täjuslikult, kui kohtlete teda humaanselt. Tõsi, — ta ei vihastu, kui rüvetate teda määrides, on parim sõbrust, ent siin räägib moraal.

Jagate mu tõekspidemeid, ent väidate tarvismineva raamatuhulga omandamise mõttetust? Mina ütlen: 1) pole tarvis kuh-

jata raamaturiiuleid sadade köidetega, vaid piisab mõnest kümnestki, kui need on — valitud; 2) pole raske muretseda ka suuremat raamatukogu. Raamatute ost ei tekita absoluutselt mingisuguseid kahje, vaid sellevastu on aina hüvanguks majandusliseltki. Kujutlege vaid: alkohoolsete jookide peäle kulutetakse aastas keskmiselt 50 krooni, paberossele 60 krooni, mis liites juba 110 krooni. Igapäev kulutame kroone tühja-tähja ostuks, eriti luksustoite ja maiustisi, tähtpäeviks kingime tavaliselt jällegi maiustisi ja lilli. Lilled närbuvad, maiustised rõõmustavad saajat vaid minuti. Arvates seesugused raisked ümber rahas ja liites ülaltood summaga, saame vähimalt 200 krooni. Arvan nende summadega väga hästi võiksime evida*) kuni 60 kroonist raamatut aastas. Siis pole rikut tervist, rüvetet moraali, mälestiskinkide püsivus on tagatud ja — kujutlegem individuaalseid ja sotsiaalseid hüvenguid!

Tunnen Viljandimaal kooliõpetajat, kellel säärase meetodiga ostet 20—30 aastaga 15.000 (viisteistkümmend tuhat!) köidet, mille eest pakut juba miljoneid. Ma vist ei eksi ennustades kogule kasvavat väärtust. On sellega seoses kahje? Ei. Omanik pole riikund isiklike ega sotsiaalseid hüvenguid, pole matnud ka majapidamiseks tarvisminevat raha raamatuisse, ent ometi evib meie oma ja maailma moodsa kirjandustoodangu.

Tahes suurendada veelgi raamatukogu, võiks vältida ekstravagantset riidetust, kalteid õljsid, puudrit, minki, mille kulus kahjuks juurdumas noorisse.

Et evida tõesti väärtuslikke tooteid, tuleb panna tähele kriitikat ja vastavaid nimestikke, aegajalt pärides juhtmeid teadlikelt isikuilt, kes seda kindlasti ei väldi ja pidada nimestikke ostetavaist raamatuist.

*) evima — saksa haben, evib — hat.

Raamatuid tuleb agi kohelda tagasihoidlikult. Ülearused ja võõrad on siin iga-sugused „koduste kogude“ pitsatid jne. Piisab nimest tiitil ja evimisdaatumist. Lugemisel tuleb vältida äärmärkmeist, kasutades erimärkmikku.

Raamatud tulevad panna paberisse ja hoida äärmiselt korras. Nummerdamiseks ei leia isiklikus biblioteegis ainustki põhjendit. Küllalt vihikust-nimestikust ülevaate saamiseks olevajst raamatuist.

Ettevaatlik tuleks olla raamatu laenamise-ga. On ju teada hoolimatus, millega koheldakse tihti raamatut, eriti võõrast. Üldse näen laenamises väärteguviisi. Nagu juba mitmel korral mainisin, tuleb lugeda hääd raamatut künned kordi. On ju teada, et teatavat teost tuleb lugeda vastavas meeolus ja olukorras. Säärasel momendil võib aga juhtuda raamatu laenuolek, millega saavutet asendamatu kahju. Sellepärast ei pea ma üldse soovitavaks raamatu laenamisi erakogudest omaniku seisukohalt, ehk kui, siis lühiajalise tähtajaga ja korrektsust tagavaile isikuile.

Raamat on elu läte, mis teeb inimese hingelt tugevaks ja mehiseks. Keegi ei hakka vaidlema, kui ütlen, et rida halvasisulisi raamatuid on viind kujunematuid roori langusele, ega hakata vist vaidlema selleski, et hääd raamat on parim kasvatusgur ja seltsimees, mis rõõmustajaks, trööstijaks, juhiseks tööetsinguil, juteldes tõhusaid lugusid väärelust, ülekohtust, õilsest ilmast ja avades hinges uusi tõevära-vaid. Raamat on asendamatu mõõtmatu kullaga.

Feltoodu põhjal suvatsen panna südam-le igale, eriti noorile: 1) koguda sääraseid sõpru oma elamusse, 2) kohelda neid humaanselt, 3) jutelda, õigem kuulatada neid üha ja 4) täjendada nende rivi isiklikes, ühiskonna ja sotsiaalseis huves pidevalt.

Hääd raamatut võib lugeda parimaks sõbraks, — see on täna sama, mis eile, ega muutu kunagi. Ta on kannatlikum ja rõõmsaim sõber, kes ei jäta meid maha hädas ega viletsuseski.

*

Tõe mägestikus ei roni sa kunagi asjata; üks kahest — kas jõuad sa juba täna edasi kõrgemale, või sa harjutad omi jõude, et homme kõrgemale tõusta.

Nietzsche.

Muljeid ja võrdlusi Saksamaalt.

2.

A. Meikop.

Vastavalt sellele sakslase praktikkusele on end kohandand ka ärielu. Esirinnas näed igal sammul lihtsajd ja odavaid esemeid ning tööaladega ühenduses seisvaid asju, milliseid Tallinnas pühapäeviti saab ainult „täiturult.“ Siin näiteks riiete kaupluse aknal 14 eriliiki tööpükse: müürse-pale, montöörile, katuse tööliisele, kantseleiameetrikule jne. keskmiselt 4--7 krooni paar. Seal jalanõud 4 kr. peale, raudvoodi matradsiga 32 krooni eest ning kalliks muutuva raamatugi saab antikvaariumist poolmuidu. Ostmise hõlbustamiseks ja äri-devaheliseks võrdluseks on igal väljapan-dud asjal hind juures ning kauplused ava-tud kuni kella 19-ni. Luksusasjade kaup-lusi on — võrreldes Tallinnaga — küll viis korda vähem ja domineerib sjingi oda-vuus ja otstarbekohasus. Selles jõukohases elamises üks saksa olemasolu ja eluhuvi saladusi seisabki hoolimata reparatsioonj raskusist. Võrreldes Saksaga anname liig-selt ruumi ameerikalikule luksusele ja näi-vad meil uhkusartiklite kauplused, hooli-mata selle ala kõrgetest tollidest, elujou-lised.

Saksa voorused.

Üllatab ka sakslase kokkuhoidlik-kus. Eriti märkad seda vagunis. Reisi-takse enamikus argipäeva ja tööriietuses ja et seegi rõivas liigselt ei kuluks, kasu-tatakse pingjkatet. Kallist einelauast hoi-takse eemale ent kindlasti leidub iga saks-lase reisukotis väjke võileiva ja puuvilja tagavara, mida täiendab kohvi või tee-pudel. Leiva ümber olnud võipabergi ei rända prügikorvi, vaid pannakse kokku edaspidiseks kasutamiseks.

Kokkuhoiule seltsib sakslase tööar-mastus. Tõustakse vara. Juba k. 7 on kogu linn jalul. Avatakse kauplused, lii-guvad trammid ja sõidukid, voorivad õpi-lased ning vastasolev kooliõu kihab mu-dilastest, kuna meil ka k. 8. koolitöö al-guseks varajaseks peetakse. Kurdetakse ennem tööpuuduse üle ning asjata ootad, et jutuaajamisel keegi riivakski töö r a s - k u s e küsimust.

Kitib neid voorusi sakslase tihti küll

liig tugevalt arenenud isamaalsuse tunne ja arusaamine riigist kui kollektiivkohusest. „Das Leben hat doch einen Gesamtzweck“, moraliseerib mulle tuntud postiametnik. Huvitund Eestist jutustan talle meie elust-olust ja riivan ka meie põlevkivi leiuamist ja arengut, ega ülla-tugi enam kui ta siis äkki küsib: „Aga kas polnud seal ametis saksa insenerid?“ Ning tegelikult nõuamegi Saksast ja Aust-riast igasugu teadlasi, haridustegelasi, majandusmehi.

Tehnika, linnastumine.

Taas vagunis. Kavas mõne saksa suu-rima noorsookoondise (Die Freichar — Wandervögel) ettevõtetega tutvumine. Len-dan elektrijõule üleviitud kiirrongis 110 kilom. tunnikirusega lõuna-hommiku poe-le, lähemale söetööstusraioonile.

Aknast märkad ikka selgemalt: Saksa-maa linnastub. Vähe, et kaks kolmandikku elanikkest asub linnades, ka külal pole enam seda loomulikku omapära, nagu see olemas meil ja nagu seda osalt siingi mä-letan ennesõjaaegsilt päevilt. Näed maal-gi tehaste korstnaid, kaanale, paisutusi, kõrgepingeposte, antenni, hotelle ning linnalist standartiseeritud ja odavat ehitus-tiili — küla linnastub, linn domineerib. Külüst saab alev, linn, suurlinn, nagu seda tingib tööstuses liiklev kapital.

Mägimaastik — Boberhaus.

Liigume kohalisel rongil — kõrgemaas-tikul. Kõrgete kaljupesadena tõusevad taa-mal silmapiirile Iser, Waldenburg ja Rie-sengebinge ning kusagil kaugemal Saksa-Poola-Slovaki piiril seletavad kaasreisijad Glatzi udus hõbetavat pääd. Kui kosutav, rahustav on madalmaa elanikule see mä-gimaastiku vaheldav võluvus. Siin kes-tev kuristikurikas mäekallastik, seal ta-sane org, siin meelitav mägiheinamaa, seal orus kirjud põllulapid, kui ruudud ma-lalaua. Siin looklevad kõnniteed mäejalg-sesse männimetsa, siin tormab rong Bo-berjõge paisutavale 50 meetri kõrgusele tammile. Siin vahelduvas võluvuses leiangi otsitava ning vaevalt oleks sündsamat kohta ühele noorsoo-organisatsiooni keskendava-

le noorsookodule, kui seda on Boberhaus: künkal, millest lõunapool paarikümne km. kauguses kõrged mägiahelikud ja vastas-pooltel orus kohe imekena väikene, kuid ajalooline Löwenburgi linnakene, hommi-ku pooltel Boberjõe kallastel Alt-Plack-witzi küla — sümboolne side mägi- ja madalmaa, linna ja külä, oleviku, mine-liku ja tuleviku vahel — nagu see sala-jane side lasub noorustöö nägematus ka-vas. Ja mida see Boberhaus kõik polegi: nooruskodu organisatsioonile, kodu Sak-sas asuvaile ja piiritaha (Poolasse) jää-nud liigetele, suvekool organisatsiooni kuu-luvale nooremale generatsioonile, omamo-odi mitmejärguline rahvaülikool küpsemale noorsoole, kuhu nii linna kui maanoored, üliõpilased, külanooresd kui ka oskustöö-lised koguvad nädalaiks arutama mõnd üldteemi, kõigile ühiseid küsimusi. Juhivad asutust noorusliikumisest väljakasvand juhid dr. Dehmel ja Raupach. Asutusest läbikäivat tegevust ilmestab asjaolu, et büroos peale alaliste ametnikkude veel tööd jätkub mitmele üliõpilasele. Kuid sellest edaspidi.

Saksa külaelu.

Tahame tutvuda saksa külaeluga, mil-leks ühe saksa ja ungari üliõpilase saatel siit Boberhausist teeme tutvumismatku Alt-Plackwitzi külla.

Mõne linna või raudteega mitte ühen-duses seisvaid külasid leidub Saksamaal harva. Tavalisest ilmestab neid siis ka linna läheduse närvilikkus ja liikumise elavus. Siin Plackwitzis, tüübilises Schleesia külas näib siiski kõik rahulik. Hoolikalt sillutatud maantee veeri palistavad pikad pinnipuude read, milliste saagi riigilt ren-find keegi ettevõtja. Isiklikku ausust ilmes-tab muidugi, et keegi seda puuvilja ei puutu. — Valitseb katoliiklik vaikus ja idüllilikkus. Kohe esimese põllupidaja juu-res üllatab meid kootide ununenud rütm — siinsete väikekohtade (1—10 hekt.) ni-sunatuke pekstakse kuivatamatult kooti-dega, kuna muu vili koduküüni tuuakse ja talve jooksul käsipeksumasinaga purus-tatakse. Majad on saja ja paarisaja aastased väikesed, tüübilised kiviehitused, mille ühes otsas eluruumid, teises lehmad, (2—6 lehma). Keskel köök, milline ühtlasi inimeste kui ka loomade teenistuses. Maja

ümbrust ehivad mitmesugused lilled — sakslane näib suurena lillearmastajana — milledest talifloks ja roosid näivad domi-neerivat, kuna treppe värviküllased cle-matise pöösad ilustavad. Koeri leidub ta-ludes harva, küll aga leidub suuri kana-laid.

Põllud on kitsastes peenarväljades, kus sageli vili ja aiasaadused vahelduvad. Siin rukis, nisu, ja kohe kaalika ja kapsa read, sageli isegi õunapuud põllu sees. Looma-toiduna kasvatatakse pea ainuüksi peete,

Boberhausi noorsookodu Ida-Saksamaal.

halvastoiduna näib isegi maisi külvatud. On vaid kultuurheinamaad, milliseid niidetakse kaks korda ning ristikehina seeme saadaksegi tavaliselt teisest niidust. Mada-lamatel põldudel sirgub sageli korvipaju istandik. Veoloomadena tarvitatakse nii hobust kui ka lehma, sageli veavad lehm ja hobune kõrvu ühe adra või vankri ees.

Külarahva riietus on imelihtne, pestav ja odav. Palju kantakse töö juures puu-taldadega kingi ning odavaid mütsse mele kallite kübarate asemel. Küla keskel on

„Gasthaus zu blauen Hirche“, kus alumi- sel korral õlu ja sigarid saadaval — tei- sel korral tantsusaal ja koosoleku ruum küla noorusele. Küla teises otsas asub väike aga kena „Gemeindehaus“ — vallamaja. Saksa omapärasuseks võib nimetada sõjas langenute mälestustahvleid vallamajade sei- nul, mille ees väiksel, värvilise liivaga prügitatud ja aiaga piiratud platsil mäles- tusega jumalikult sobivad punased begoo- niad, milliste korrashoiu eest hoolitseb kohalik algkool. Odav, elulähedane ja elu- line mälestus, meie tihti unustusse lange-

nud mälestussammaste asemel kirikute ümbruses ja surnuaedades.

Kõnelusil külarahvaga selgub, et siingi elu raske. Piim olla odav (16—17 p. — 15—16 s. liiter), maksud suured, tarbeained kättesaamatud. Siunatakse Prantsusmäd, poolakaid ja valitsust, kes liigselt hoolit- seda linnade (korteriküsimus) eest ning maksta üksikuile liigmoodsaid ja sageli ka- hekordseid pensioone. Kõige paremini elada riigiametnikud, kes igal juhusel saada oma palga, jne. umbes samas toonis, kui see kurtmisaineks meilgi...

R. Gardineri külaskäik.

Septembri lõpul viibis nädalapäevad Tallinnas eesti noortele läinud aastast tun- tud inglise noorsootegelane *Rolf Gardiner*. Sõidu ees- märgiks oli peaaesjalikult eeltööde tegemine inglise- saksa noorte esinemisring- reisuks Läänemere maile tule- va aasta augustis-septemb- ris. Selleks otstarbeks tegi ta visiite riigikogu esi- mehele, sise-, välis-, haridus- ja kaitseministrile, piiskop Kukele ja mõnele saksa tegelasele. Arvatavasti kül- lastab R. Gardiner Eestit veel tuleva aasta mai kuus, mil puhul tal kavatsus vii- bida mõned päevad kusa- gil külas, et tutvuda eesti maaeluga ja agraarreformi tulemustega. Rolf Gardiner on ise põllupidaja. Tal on Inglismaal maakoht (mõis, farm) mõnekümne töölisega, kuid pooldab ta kõigiti meie maareformi. Ta on Camb- rige ülikooli lõpetanud ja töötab saksa-inglise noorsoo üksteisele lä- hendamisalal juba ligi kümnekond aastat. Ema poolt on tal sugulasi Soomes.

Kaks rahvusvahelist sõpra: inglise noorsootegelane *Rolf Gardiner* ja ÜENU esimees *August Meikop*. All — ÜENU Tallinna osak. rahvustantsu klubi koosviibimine ühes R. Gardineriga.

Mihkkipäeval, 29. sept. esines nrsl. Gardiner raadios kõnega, mis kokkuvõe- tult oleks järgmine:

19. aastasada omas maailma edu ja õnnestamise palavikus, mehaanilises ja tehnilises arengus purustas inimkonna endised eluvormid ja endise elurütmi. Järgnes elu labastus, millele protestiks noorpõlv paljudel euroopa maadel instinktiivselt organiseerus. Elustati jälle palju juba ununenud endiseid suursuguseid eluvorme, katsuti muusikat ja tantsu rütmistada praeguse moodsa ajaga. Inglismaal ja Saksamaal arenes tugev liikumine vana rahvamuusika ja rahvatantsu elustamiseks. Mitte mingisuguse sentimentaalsuse või antiiksuse mõttes, vaid praegusaja noorusele endise inimliku elurütmi ja koosolu võimendamiseks. Sellest liikumisest arenes mitmel maal üheaegselt uus eliit, uus väljavalik noori, kes end tunneb kutsutud praegust kultuurilist kaost korraldama ning otsib see noorus lähenemist kõigi maade vastava noorusega.

Selle noorsoo üheks päevaülesandeks oli, vaenujalal seisnud riikide sõjajärgset noorust üksteisele lähemale tuua. Nii sõitsid paljud inglise noortegrupid Saksamaale ja esinesid seal suure eduga inglise rahvatantsude ja vana-inglise muusikaga. Sama tegi ka saksa akadeemiline noorus, kes oma paladega ülikoolides ja kirikutes esines. Järgnesid üksteise küllastamised ja hiljem juba ühised ettevõtted ja esinemised. Käesoleval suvel korraldati ühine esinemiste seeria Ida-Saksamaal Kavas pol-

nud mitte kõrge akadeemiline kunst, vaid rahvalik-populaarne kunst: vanad Bachi motellid ja saksa madrigalid, vanad põhjamääde rahvatantsud, nukuteater j. m. Edu ja vastuvõtt oli igalpool üllisuur ning julgustabki meid kaugemate sammude astumiseks.

Kavatseme tuleval aastal ringreisu Läänemere maile. Laev umbes 50 inglise ja 50 saksa noorega tahab küllastada nende maade suuremaid linnu. Igas linnas kavatsetakse viibida 4—5 päeva. Kavas on saksa-inglise noorte ühisolu ja ühistöö tulemusi: kirikukontserte, vanu rahvatantsu (inglise kuulsad morris- ja mõõgantsud), üks Schakespeare vabaõhumäng, nukuteatrit ja muud. Arvame, et nii Skandinaavia ja eesti noortele lähemale tuleme, kui see harilikul rahvusvaheliste kongresside keelel sündida võiks. Loodame ka vastavate maade noorte omaeluga tutvuneda ja neilt õppida. Tahame elustada ja elustatud saada ja ühiselt õhtumaa uuele hingestamisele kaasa aidata. Usume, et ka eesti noorpõlv ühendust põhjarahvastega otsib ja tahame selleks aidata kaasa kui teid traditsiooniküllase Inglismaa ja uuestiärrganud Saksamaa parimate ja suursugusemate rahvakunstidega tutvustame.

Praegusaja hädaohud on nii suured, et nad meid otse kohustavad üksteist tundma, üksteiselt õppima, üksteist toetama.

Meie töökangelasi.

Lipulaulu isa.

Kuivõrt vajavad revideerimist meie igapäevased tõekspidamised, tunnistab oma isikuga meie lipulaulu isa Peeter Grünfeld. Tunnete teie teda? Olete kuulnud temast? Kus on ta sündinud? Kasvanud? Kui vana ta on? Mis ta teeb ja kellelt nurub abirahasid? Vaevalt küll suudavad vastata nendele küsimistele paljud.

Kuid ometigi on Peeter Grünfeldi isik pineva tähelepanu väärne palju ja palju kõrdi rohkem, kui paljud, kelle nime ümber

alati suur kõmu. Kui Anna Haavale tehti hirmust ülekohtu ja liiga, siis olid ÜENÜ noored, kes hellatundelise vaimustusega ta tõstsid kõrgele lauale tema õigele kohale. Arvan, et ka nüüd kujuneb see nii. Noorusel on veel raiskamata tagavara elutuld ja pühaduse austamist ja ta on õnnelik, kui leiab suure isiku, kes kõlbab eeskujuks õilsa elu elamisel. Noorus ei ole veel kade, nagu ollakse kade ja jämedalt egoistlik varem eas, kus isiklik karjäär on muutu-

mas ainuõigeks „kategoriliseks imperatiiviks.“

Peeter Grünfeld on üks neist moraalsetest kangelastest, kelle elu kategoriliseks imperatiiviks, ehk puhtas eesti keeles — pühaks sünduseks on olnud aus töö ja lugupidamine tõdedest, millel püsib edenev inimkond. Temal on pühadusi ja ta võib ennast pidada kultuurseks inimeseks, — aunimi, mis muutub seda haruldasemaks, mida rohkem lobisetakse kultuurist.

Sellest on ka arusaadav, et tema suutis valada sarnast kulda, nagu on meie liivulaul. See ei ole kunst sõnade ritta ja riimi seadmine, vaid oma väimlise isiku valamine sõnadesse. Nagu tuline oda tungib see igasse õilsasse hinge ja läbib selle. Süttinud hing lõkendab õnnelikus joovasuses ja hiisib püha hiisimist. Nii on mõistetav, miks P. Grünfeldi laulud on viisistatud — nad on suutnud läita helikunstnikkude hinge ja nad on pannud need laulud helisema nii, et neist kajab Eesti pind — nii kaua kui Eesti on Eestil!

Ei! — ärgem rääkigem, et meie aeg on vaene suurtest isikutest, kes oleks eeskujuks noorusele. Kui seda räägime, siis paljastame vaid oma nõrka teadmist, oma oskamatuset isikliku karjäärismi kärina ja mürina tegijate kõrval näha neid, kes kannavad meie kultuuri oma õlgadel, kes käivad õilsat teed ka siis, kui ümberringi pidutseb oma pidu Suur Raisk — väiklane „Ajavaim.“

Eesti rahvusliku iseseisvuse loomine ei ole mõni udusulgede puistamine, vaid vägitöö. On selge, et kus on vägitöö, seal peab olema ka vägimehi — ka siis, kui neist ei kõnelda ega kirjutata sõnakestki. Ükski keha ei seisa püsti, kui tal pole selgroogu. Kuidas võis enese püsti ajada Eesti Vabariik nii raskel ajal, kui tal ei olnud vägimehi?

Üks neist on P. Grünfeld.

Oma eluaastate seitsmendas kümnes töötab ta veel imestamisväärset palju: bibliograafiline statistika tunnistab, et kirjutiste viljakuse poolest püsib ta esimesel kohal. Kuid sellega suudab ta hakkama saada ajal, mida nimetakse harilikult inimese puhkuse ajaks: 8 tundi tööd, 8 tundi puhkust ja 8 tundi und. Oma 8 tundi tööd

teeb ta ära igapäevases ametis Põhja-Eesti ühis pangas. Alles selle järele algab tal kirjanduslik ja muu mitmekülgne töö ja tegevus. Ja siis tulevad veel ta suust sõnad „Kel nooruse palavust täis on rind...“, kuna mõni 20-aastane kurdab hädistes salvides eluväsimust ja tüdimust.

Kas see pole teovõimelt ja töövõimelt kangelane? Poolsada aastat on ta töötanud viljakalt Eesti vaimuväljadel ja pole temale mõttesegi tulnud kippuda nurina riiklikke toetusi, kultuurkapitali stipendiume või midagi sarnast oma täisväärtuslike teenetee eest. Pole ta kordki kellelgi jalga ette pistnud ega kahtaid kodaratesse toppinud selleks, et ise kergemini pääseda edasi. Pole ta sokutanud endale „head kriitikat“, millest ei arvata läbi saavat praegusel „äri ja reklaami ajal.“ Oma töö kõlbulikkuse ja väärtuse on ta jätnud inimeste hinnata ja, nagu näeme, õilsad heliloojad on oskanud seda hinnata puhtaks ja võltsimatuks kullaks.

Ajal, kus moes pessimism ja umbusk mitte üksi tänapäeva, ent ka rahvuslikku tulevikku, on ta õilne ja usklik, lahke ja vastutulelik ja suudab toita oma usuga rahvuslikku vaimu. Kas see pole vaimukangelane ja moraalne eeskuju? Ta on „häitsememjiss.“

Viigem temale lilli oma noorusnurnilt.
Kustas.

Varasygis.

O. I—s.

*Ju hilisõhtu hämarduv — ent ime:
Veel pole õisi päitama kastet saabund,
Ei niisket pehmust murulegi maabund.
On täitmas õhku kui ootusvine.*

*Ju taevarannalt tõusmas syngel pilt.
Ja idataevasse õud saabund:
Sääl pilvekynkaid sinimusti kuhjund,
Neis kummaliselt vaikiv valgusilme.*

*Mu hinges muljendite uute talgus.
Mets haliseb ja nutab tõusnud tuules,
Rutt pilveratsudel ja lendamas välk.*

*Õös võikalt karjub kullgi, — hävimise
[algus
Vist jõudmas mornes pilvis, tuules suures...
Näe... Hajub tormitsev pilt — oli vaid päik.*

Mälestusi vana-eestlastest.

„Eesti Noorusele“ kirjutanud **P. A. Speek**. Vashingtonist.

III

Pilt setude vahekorra-st läänes eestlastega ja idas venelastega kujunes mulle järgmisena. Setud eelistasid venelasi eestlastele. Eesti mõju oli vähe tunda setude hulgas, kuna Vene mõju oli igalpool käega katsutav.

Leidsin ja arvasin sel nähtusel olevat järgmised põhjused:

Vene mõju edu ei tulnud Vene talupoegadelt setude naabruses, sest esimesed ei ületanud viimaseid mitte milleski. Ümberpöörduvalt, setud olid rohkem hoolikamad ja töökamad ja kokkuhoidlikumad ning seega jõukamad, kui nende naabruses elutsevad Vene talupojad. Vene mõju allikateks olid vene valitsuse esitajad Setumaal, vene kirik ja kool, Petseri klooster ja, mis veel kõige tähtsam, Petseri ja Pihkva linnad. Petseri oli tol ajal täielikult Vene linn ja niisugusena oli ta ka Setumaa pealinnaks. Vene Pihkva aga oli setudele juba suureks ilmalinnaks ja -turuks. Seal mütsid setud oma majapidamise saadusi ja sealt ostsid nad omale tarbeasju ja aineid, muuseas ka liikvat salakauplemiseks ja joomiseks.

Vene talupoegade mõju setudele oli enam negatiivne ja mitmes asjas isegi päris demoraliseeriv. Setu külades Vene külade naabruses joodi palju rohkem, kui setude külades vastu Eestit.

Mis aga puutus Eesti mõjusse setude peale, siis, nagu juba ütlesin, oli seda väga vähe. Neid setusid Eesti piirkonnas, kes Eestis käisid potte ja kausse kaltsude vastu vahetamas, ei olnud kuigi palju. Ja needki töid vaevalt mingisugust Eesti mõju enesega kaasa, väljaarvatud vahest mõnesugune keeleline mõju.

Eesti esines setudele peaaegu võõra väljamaana, mida nad isegi mitte Eestiks, vaid „Lihvandiks“ nimetasid. Ainult vanemad ja nupukamad setud avaldasid arvamist, et Lihvandi rahvas on sama maarahvas, nagu setudki. Kes setude ja eestlaste hea vahekorra are-

nemist ennemini takistasid kui sellele kaasaaitasid, olid eesti ja läti asunikud Setumaal. Need olid väikesel viisil jõukamad inimesed, nii ütelda, Setumaa „mõisnikud“. Nad tarvitasid setusid küll palgatöölisena oma asundustaludes, kuid setudega seltskondlikult läbi ei käinud, vaadates viimastele kõrgilt alla. Lugu on ju aga ikka nii, kus kõrk ülevalt allavaade, seal on protestlik alt ülesvaade.

Venelased nimetasivad setusid „poolusulisteks“ (poluvertsõ), seda aga pidasid setud omale lausa sõimunimetuseks. „Mis poluvertsõ, meie oleme niisama pravoslavnõe ja seega tsaari usku, kui venelased isegi“. Ka „setu“ nimi ei sobinud setudele. Küsimusele, mis rahvas nad on, sain vastuseks arutihti: „Lihvandi“ rahvas nimetab meid küll setudeks, aga meie oleme maarahvas, muud midagi. Nii pidasid setud end lihtsalt maarahvaks ja nii ka nimetasid nad ennast. Lugu näis mulle küll olevat nii, et sõna „setu“ on vististi Eestist pärit, mitte aga setude eneste loodud. Ja sõna setu tarvitatakse Lõuna-Eestis ikkagi sõimusõnana, näiteks nimetatakse vana hobuse-kronut ja samuti ka viletsat ja vaest kohapidajat, ehk kohmetut töötelijat „setukeseks“. Et ka setud ise selles sõnas midagi oma pilke või mahategemise taolist tunnevad, siis peaksid küll Eesti riigimehed, Eesti keeleteadlaste abil, setu nimetuse asemele leidma mõne uue rohkem sobiva nime. See oleks seda vajalikum veel nüüd, kus setud on jälle meie Eesti üldperre tagasi kogutud, ehk küll alles veel ainult poliitiliselt.

Silmaspidades asjaolu, et setud on ürg-eestlased, sellepärast võiks Setumaad nimetada **V a n a - E e s t i k s** ja setusid **v a n a - e e s t l a s t e k s**. Et aga setusid vähe ja nad oma arenemises mahajäänud ja et nimetused „vana-eestlased“ ja „noor-eestlased“ Eestis poliitika mõistetena on tuntud, või vähemalt seda olid, siis ehk võib mõni setude vana-

eestlaseks nimetamisele seista vastu. Niisugusel korral võiks ju Setumaad nimetada Kagumaaks, ehk, veel parem, Kagu-eestiks (ma oleksin küll väga sellepoolt, et sõna Eesti tuleks setu uute nimme ühes või teises kombinatsioonis), ehk lühidalt Kagulaaks, setusid endid Kagu-eestlasteks, ehk kagulasteks, ja Petseri linna Kagulinnaaks. See nimetus oleks sellepärast kohane, et ta ühelhoobil tähendab, et setud on eestlased, nagu seda on võrulased, tartlased, sakalased j. t. ja et nad geograafiliselt Eesti Vabariigi kagupoolses osas või nurgas asuvad, seega jälle on üks ja sama Eesti rahvas. Et aga sõna kagu oma kõla poolest just mitte nii väga sobiv ei ole, siis ehk leiaksid Eesti keeletargad veel mõne meeldivamalt kõlava nime. Igatahes võiks setudele mitu nime ettepanna nendele enestele valimiseks ja hääletamiseks, kas maakonna ehk ka üleriiklistel valimistel.

Sõna setu ei kaoks ju veel seega Eesti leksikonist. Tal oleks seal paras paik setude asemel nende eestlaste iseloomustamiseks, kes küll ennast eestlasteks peavad ja tunnistavad, samal ajal aga mõne teise rahva idealoogia ja eluviisi on omandanud, neid tegelikult eelistades Eesti omapärale. Neid eestlasi oleks kohane küll iseloomustada nimetusega, kas Saksa setukene, ehk Vene setukene, sellejärele, kumba vaimuilma keegi eestlane on eksinud, kuna kadakaksad ja oras-venelased jälle oleksid need eestlased, kes ennast eestlasteks enam tunnistadagi ei taha või ei tihka.

* * *

Üldisnimiliku tüübina esinesid setud mulle järgmistena:

Kasvult kondikad ja sihvakad. Intellekti poolest venelastest ees. Iseloomu poolest heasüdamlikud. Palju loomulikku huumori. Arutihti, kui küla üleskirjutamise lõpetasin ja siis koosolekul erajutt puhkes, räägiti setude hulgas naljatusi ja vahel väga teravmõttelisi naljatusi ning naerdi nende üle. Ka nende loomulik kunstianne ilmutus

nende lauludes, tantsudes, ja muu etendustes nende küla kirmaskitel. Kõike kokkuvõttes tekkis mul üldmulje, et setud kui looduslik inim-materjaal ületasid eestlasi, venelastest rääkimata.

Mida aga setud hädapärast vajasisid, oli minu äranägemise järele, kolm elementaarset asja, nimelt: 1) üldharidus, 2) praktiline majanduslik haridus ja 3) tervishoid. Vene valitsuse reshiim oli neis asjus setude suhtes päris aher. Umbkeelsest Vene koolist ei olnud setudele mingisugust positiivset tulu.

Olen arvamisel, et kui setud oma vene-ajast päritud seisukorrast või surnult pinnalt hariduses, majanduses ja tervishoius liikuma ja edenema hakkavad, et nad siis oma arenemiskäigul mitte üksi „Lihvandi“ rahvale järele ei jõua, vaid viimast isegi ka ületada võivad. Muidugi tuleb neid alguses aidata, eriliselt aga hariduses. Samuti tuleb Setumaa kuivatada liikvast nii kiirelt kui vähegi võimalik. Liikva laastav mõju setude hulgas oli päris kohutav. Seda „tulevett“ joodeti isegi rinnalastele. Kui laps liikvasse suri, siis peeti seda kas „kurja silma“ ehk ka muu nõiduse tagajärjeks.

Vene suuna äraeksinuid või eksituid vana-eestlasi tuleks küll kiires korras meie Eesti üldperre ühiseluliselt tagasi võita. Setud on meie esivanemate elav ja kaunim pärandus meile. Käime siis ka nendega sellekohaselt ümber ja kanname siis ka nende eest sellekohaselt hoolt. Setu laste Eestisse kooli toomine annaks vististi väga häid tagajärgi, sest nendest saaksid tulevikus setu kohalikud tegelased ja liiderid.

* * *

Sellest ajast, kus ma Setumaal liikusin ja töötasin ning ühte ja teist seal möödaminnes panin tähele, on juba kolmkümmend aastat möödunud, — pikk aeg, terve inimpõlv! Vahepeal on Setumaalt ülekäinud sõja ja revolutsiooni lained lainete järele. Nende tagajärjel on setudest tollaegsetest „inorotsõdest“ ja „poluvertsõdest“, vaba Eesti rahvas, vähemalt vaba iseenda ette olev maarahvas saanud. Kas on setud sel-

lest teadlikud, kas on nad selle üle õnnelikud, ehk vähemalt rahuldatud selle määratu suure muudatusega nende elus, ehk lasub ikka veel pilkane Pihkva pimedus nende kulmul, mis aastasadel sinna kogunud ja tihenenud?

Küll oleks huvitav, kui keegi praegune sulemees-setu või sulenaine-setu vastaks sellele küsimusele „Eesti Nooruses“.

Mitte vähem huvitav ei oleks nende ridade kirjutajale ja lugejatele, kui mõni vanem setu mu tähelepanekuid Setumaal, 30 aastat tagasi, oma teadmise ja mälestuse järele avameelselt õiendaks ja täiendaks, eriliselt aga Peku usu kohta.

Lõpuks veel, need setud, kellega ma tol ajal oma tööalal puutusin kokku ja

neid oli tuhandeid, jäid mulle võlgu vastuse mu küsimusele, mis rahvas nad on? „See rahvas“ ja „maarahvas“ ei pidanud ma vastuseks, vähemalt küllaldaseks vastuseks, kuna „inorodtsõ“, „poluvertsõ“ ja „setu“ ei pidanud nad omale vastuvõetavaks, vähemalt mitte nende oma eneste nimetuseks. Mitte ükski setu ei vastanud tol ajal, et oleme eestlased — Eesti rahvas. Isegi sõna Eesti oli neile põhivõõras ja tundmatu.

Kas on nüüd 30 aasta jooksul ja nende hulgas viimase kümne vabaduseaastate jooksul mõni setu — üks ainuski setu — teadmisele ärganud, et setud on eestlased — osa Eesti rahvast?

Kui huvitav oleks ka sellele küsimusele setude eneste poolt vastust lugeda „Eesti Nooruses“?

Huvitavat kodunurgast.

Napoleoni vastase kalmul.

Elame demokraatlikul, kuid ühtlasi ka diktaatorite aastasajal. Viimaseid eriti kerkib poliitilise kuulsuse areenile rohkesti. Tarvitseb siin nimetada kas või ainult Mussolinit, Pilsudskit, Stalinit ehk äsja surnud Primo de Riverat. Samuti ka eksdiktaator prof. Voldemarast. Kuigi nad on praegusel ajal küllalt kõneainet andvad, süiski nende kuulsus ei küüni kaugeltki möödunud sajandi sõjajumala, korsiklase Napoleoni hülguseni, kes peaaegu kogu Euroopä oma alla oskas paenutada.

Maailmariigi valitseja tiitlile vaatamata alistus temagi saatusele, mis tõi kaasa languse. Kahtlemata sellele esimise tõuke andis kuulsaks saanud Vene väejuhataja vürst Barklai de Tolly, kes oma taganemise taktikaga oskas „Punapardi“ meelitada Venemaa südamesse, et siis põhjalikku hoopii anda. Barklai de Tolly ei saanud oma plaani väejuhina küll teostada, olles sunnitud lahkuma, kuid tema strateegia järele toimis ikkagi ta järeltulija Kutusov.

Napoleon teatavasti lõpetas oma elu-

päevad Helena saarel kauges okeanis, kuna tema vastane, Barklai de Tolly puhkab Lõuna-Eestis Jõgeveste vallas (Valgamaal) oma kabeli keldris viimast und. Tol ajal oli Jõgeveste mõis ja vald tema omanduseks ja nii siis lasknud ta ka end. mõisa lähedusse vastava variku (pargi) istutada, kabeli ruumid ehitada, mis tänini korrasloitudena vahi valve all. Isegi segastel aastatel on jäänud kabel rüüstamata. Üksast kabelisse sisse astudes torkab silma trepp, milline viib keldrisse. Vastasoleval kabeli seinal on reljeef kuulsa väejuhiga ratsul, kes näitab sõjaväele käega nähtavasti suuna, kuhu tuleb minna. Ülevalpool reljeefi, n. n. hauasamba äärtel leavad väejuhi võidumärgid ja vaskne kiiver. Neist kõrgemal neljanurgeline marmor tahvel ovaalse ringiga, mille keskel väejuhi nimi aastaarvuga. Tahvli otsas seisab rahulisel ilmel Tolli büst-kuju, kuna mälestussammas nende taga küllalt kõrgele tõuseb kabeli kaares võlvide alla (romaani stiil). Kahelpool on kabeli seintesse kin-

Barklai de Tolly kabel ja mälestusmärk Jõgevestes.

nitatud suured vasest tahvlid sisseraiatud kirjaga — Barklai de Tolly eluloo ja võitluste seletusega.

Laskudes keldri, näeme kaht üleni nikerdustega kirstu kõrvuti, mis kaetud pärgadega, millised toodud (nagu selgub neil leiduvaist pärjalintidest), saja-aastase võidupüha puhul 1912 aastal. Väejuhi sarkofaag asub vasemal, kuna proua oma paremal. Kuigi kirstud küllalt kaua aastaid seisnud keldris, siiski pole purev ajaharjumus nende kallal veel hävitustööd teha jõudnud. Rea aastate eest, kabelivahi jutustuse järele võetud mingil otstarbel Tolly sarkofaag lahti, selgunud, et laip täiesti lagunemata, ainult pruunikaks tõmbunud. Sama Barklai de Tolly poeg eelistanud aga oma viimase puhkuse kohaks paremini maapõue ja nii maetudki ta kabeli

kõrvale. Tema matusekoht on piiratud raudaiaga.

Barklaydest teavad ümbruskonna vanemad inimesed jutustada mõndagi huvitavaid, mis nendes säilinud vanemate mälestuste järele. Üldiselt sisuks on ikka lugupeetamine ja austuse avaldamine suure väejuhi ja õiglase inimese vastu, kes mõnigi kord oma alamate (vallarahva ja mocnimeeste) kaitseks välja astunud. Oli ju Jõgeveste vald ja mõis Tolly omanduseks ja praegugi tihti veel nimetatakse valda vürsti vallaks.

Kabeli ümbruses Emajõe kaldal asub tore varik kõnniteede ja pinkidega, luues kalnustul mõjurikka ja suursuguse ümbruse, nagu tunneks ta uhkust oma keskel asuva väejuhi viimse puhkepaiga üle.

Joh. Eemois.

Mitte mingid positiivsed kasud, vaid ainult loov usk mingisse lõpmatusse ja surematusse võib põlema süüdata inimese hinge, luua kangelasi, kannatajaid ja prohveteid.

D. S. Merežkovsky.

Kellele on antud paista kui päikene, paistku siis päikesena üle maal Kellele kästud on lüüa kui äikene, löögu see valjult ja armuta!

G. Suits.

Põhjameri.

Käbin Käesoo.

Põhjamaale oli tulnud kevad. Meri purustas viimaks jää ja tormas vabanedes vihaselt ringi. Kogus valget vahtu laenete harjale ja pildus selle rannale. Taganes ja tormas siis vastu kaldail tukkuvaid kaljurahne ning laksus vihaselt, et vaadake kui tugev olen! Kisun te sydamed, alla virutan, puruks sõtkun! Nii tormas ta kevadel.

Aga vaat siis avas päikeseneitsi taevas silmad. Tõusis kõrgemale ja kõrgemale ning ulatas kuldkiire vihasele merele. Ennää — meri rahunes. Vaevalt tõusis ja vadus äsja nii tormanud rind. Ta oli kui võlutud. Oma siniseid silmi ei pööranud ta ära sellelt taevalaotuse kaunilt neitsilt. See oli suvi — ja meri soovis et oleks igavene suvi, sest ta armastas. Ja päike? Terved päevad ta hõljus mere kohal ja lasi omi kuldkiireid puhata mere laial rinnal. Ta huulilt ei kadunud kordagi naeratus. Öhtu tulles sukeldus ta mere hella ryppe — kogu omas neitsilikus ilus ja õhetuses. Ja õil, kui tuul laotas kauguste yle siniudusõba — tõusis tasa õnnes mere rind. Tasa laulis meri, armastusest ja lõpmata igatsusest päikesele, kes uinus ta süles.

Hommikuti, kui armunud meri veel rahulikult puhkas — libises päike ta syleluisist ja hõljus glesse taevasinasse, ja kui meri ärkas, naeratas talle päike. — Meri vaatas imetlevalt teda, oma neitsit ja ootas ööd. Nii läks suvi.

Yhel õhtul kui päike eriti oli võluv ja meri teda oma rypes uinutada pyydis, jutustas päike, et tal olevat nygd väga kiire. — Metsis ja väljel on teda tarvis. Sygis on saabund. Ta peab olema abiks inimesile, kui nad koristavad väljadelt oma lõikuse. Ja päike tõusis hommikuti — kandus päevad läbi yle väljade ja metsade. Ei tal enam olnudki aega mere jaoks, enne ööd. Ent ei meri tahtnud veel uskuda, et jõudnud juba sygis. — Ta ootas veel.

Siis nägi meri kaldail välju — ja tõesti, sinna olid kerkinud lugematud viljakuhilad ja rõugud. Kui päike jälle merre vadus, kuulis meri talt, et on väsinud — et nii palju on tööd sygisel. Ja siis tulid päevad,

mil päike vaid harva vaatas mere poole. Tuul kandis halle pilvekangaid taeva ja nii tihti peitis päike end nendesse.

Õil jutustas ta jälle merele, et inimesed saanud rohke lõikuse ja kariloomad suve jooksul läind nii lihavaks... Aga meri ei kuulnudki seda kõike. — Mis olid inimesed ja loomad temale!

Ta tahtis teada vaid yhte — kas päike armastus ei ole igavene... Sellest mõisvaid naeratas nukralt ja ytles, et ykski armastus ei ole igavene... Sellest mõistis meri, et ta kaotab — kaotab armastatu. Kuigi ta rind tõusis ja vadus ärritatult, tahtis ta veel loofta ja näha, et see kõik on teisiti... Siis saabus aeg, kui päike puges õil kollastesse metsadesse mägama ja ei tulnud enam mere ryppe. Ikka kaugemalt ja madalamalt käis ta oma päevast teed. Tal oli nygd veel rohkem tööd. Oli tarvis rändlinde saata nende kaugeile koduteile ja inimesile aedades valmistada punaseid vilje puil. Meri nägi, et väljad tyhjenesid. Tekkisid mustad kesakynnid ja rohetama löid aasad. Ja nygd ta mõistis. — Ta karjatas meeletus igatsuses. Ta teadis, et sygis toob endaga talve — ja talve aheldab ta uuesti jäässe. Kuid ta otsustas — mitte nii kergelt anda alla. Ta algaski võitlust. Päevad ja ööd tormas ta nygd vihaselt ringi. Kandis kohutavaid laineid oma turjal ja pildus nad põrmuks ranna liivale.

Kui rändlinnud ta yle lendasid, viskus ta suurte veevallidena glesse ja ähvardas kaotada nende sulglise soo maa ja merede pealt. Saatis siis päikesele kollaste metsade kohal vihase pilgu ja mõirgas, et ta jätab oma põhjakaldad ja tormab kaugeile lõunamaile, kus ta on vaba. Päike ei pannud nagu tähelegi merd — ta oli väsinud. Nygd muutusid päevad pimedaiaks — taevas nutsid pilvi varjus tähed — ja merre langesid nende pisarad.

Meri aga hõikas kähisedes, et tulgu aga kõik põhjamered — võitma enesele vabadust ja päikeseneitsi igavest armastust!

Siis tulid rasked udud — mähkisid terve

maa ja mere oma rõsketesse mähistesse. Meri vaikis. Oli ta väsinud? Ei! Ootas ja valvas vaid hetket, mil tuleb päike jälle nähtavale, siis tahtis ta haarata päikese, ja ei iial enam lasta lahti.

Ent nii ei jõudnudki ta oodata ära seda hetket — — —

Tormas jälle ulgudes ringi, rebides puuruks udu tihedaid mähiseid, sest ta aimas udu varjul juba oma vaenlast — talvet...

Ringvaade töömaile.

Välismailt:

Taanis

on rahvatantsu viljelemise küsimus aktuaalne. Lisaks senisele üleriiklisele organisatsioonile: danske folkedanse fremme — taanij r. tantsu sõbrad — on loodud veel teine üleriiklik organisatsioon: danske folkedansere. Organisatsioon tahab päärõhku panna rahvatantsu praktilisele levitamisele korraldades rahvatantsu ja rahvamuusika kursuseid ja asutades vastavaid klubisid. Kõneluses uue orgi esimehe Paul Lorentzeniga tõendas see nende ridade kirjutajale, et Taanis veel küllalt kohte olla, kus ainult rahvatantsudel eluõigus ja kus nad veel üldse pole välja surnudki. Organisatsioonil on palju poolehoidu ning on juba asutud oma hääle kandja „Hjemstaenlio“ väljaandmisele.

Rootsis

möödus k. aasta mais 50 aastat sellest, kui mõned rahvatantsust huvitatud üliõpilased Upsalas asutasid tantsuühingu Philochoros. 15 a. hiljem nimetati Ühing Upsala üliõpilaste rahvatantsuklubiks, milline teotseb praegugi. Ühing oli esimesi sellernaseid põhjamail. Sündmuse puhul korraldati Upsalas suurem endiste ja praeguste liigete omavaheline akadeemiline koosviibimine. Huvitav on sinkohal märkida, et siin just üliõpilasingkonnist pioneertööle asuti ja liikumist veelgi toetatatakse. Meie üliõpilaskond suhtub aga nüüdki 50 a. hiljemalt küsimusele muigavalt. Praegu on Rootsis organiseeritud rahvatantsu klubisid sadade kaupa tuhandete liigetega linnas ja maal, tööliste ja haritlaste hulgas. Klubid esinevad igaiüks oma asukoha ühtlases rahvariietuses ning igal klubil on oma lipp ja eriline klubi märk.

Norra noorsooühingute metsaharrastusest.

(Väljavõte artiklist Emil Vesterinen „Metsätalondellinen Aikakauskirji“ Nr. 7. Soome).

Norra noorsooühingud, millel ligi 60.000 liiget, on metsaharrastuse tõsiselt võtnud oma töökavasse ja läinud aastal istutanud ligi 1,7 miljonit puutaime. Metsaühingud jutustavad, et sellest tööst on loota väga häid tulemusi. Arvati, et juba ligematel aastatel tõuseb noorte poolt istutatud taimede arv ligi 2 miljonini. Kuna tööd on tehtud vaid mõned aastad, siis ei võinud veel jälgida töö tagajärgi ja tulu, kuid noorteühingute liikmed on erksas vägi ja peab arvama, et nad ametnikkude juhatusel tööd hoolikalt sooritavad. Ostfoldi metsaühingu juhataja näitas noorsooühingute istandusi 42 ha suuruses metsatalus Österengis, missuguse ühing on ostanud 1900 aastal ja kus neid istandusi leidus 15 ha. Talu on määratud katse- ja matkataluks. Männi, kuuse, lehise, nulgude ja seedrimanna taimed olid sääl eriti õnnestunud. Ja samaseid talusid oleks tarvis meilgi muretseda.

Noorsoo kaasatõmbamine praktilisele metsaharrastusele on Norras väga laiaulatuslik. Koolilapsed istutasid läinud aastal ligi 2,5 miljoni taime ja kaitsevaelased ligi 80—120.000 taime, viimased eriti hoolikalt ja korrapäraselt. Skoutide istandused on koos koolide omadega ja skoutide metsaharrastus on korraldatud nagu Soomeski. Nad võivad ka sooritada metsamärgi katseid, kuigi see sooritamine on kerge ja nõuded vähesed. Selle vastu ei tunta aga koguni guidide metsaharrastust, kuna see töö loetakse kohane olevat vaid poistele.

K. K.

ÜENU elust:

ÜENU esinduskogu.

ÜENU Esinduskogu koosolek on kokku kut-
situd Tallinna 1. ja 2. novembriks s. a. Päeva-
korras jooksvaid küsimusi, loteri küsimusi ja
referaate noorustöö, külaelu mugavaks muu-
mise, osk sföö, ühistegevuse, kehakultuuri j.m.
alalt. Koosolek peetakse Tallinna osak. ruu-
mes Lossipl. 4.

Tallinna osak. sügishooaeg avati oma-
vahelise koosviibimisega 13. septembril. Tänavu
on eriti kasvanud rahvastantsu klubi, samuti
ka laulukoor paisunud üle 100-liikmeliseks.
Mõlemil käivad järjekindlad harjutused. Spor-
diklubi on lõpetamas suvist hooaega ja üle

minemas sisespordile. Kirjandustoimkond pidas esimese kirjandus-muusikalise õhtu „Estonia“ sinises saalis, kavas oli laulu, instr. muusikat, kirjanduslikke ettekandeid ja esines kõneqa Eestis viibiv hindulane Lakshmisvar Sinha. 4. okt. oli tantsuklubi koosviibimine ühes R. Gardineriga. 12 okt. korraldas osak. suurema loterii-allegri.

Uusi osakondi Läänemaal. Hiljuti algasid tegevust Läänemaal kaks uut ÜENÜ osakonda: Saulepi ja Märjamaa. Viimane oma esimese ettevõtte korraldas 28. sept. kõneõhtu, kus kõneles India prohveti Gandhi õpilane Lakshmisvar Sinha, kellest rahvas huvitatud oli väga.

Lipuõnnistamine Järvakandis teostus 28. sept. Päeval oli vastav aktus, lipu andis üle Keskjuhatusese esitaja H. Uesson, millele järgnes õnnistamistalitus, tervitused jne. Õhtul korraldas Järvakandi osak. peo, mis õnnestus hästi. Rahvast oli rohkesti nii aktusel kui peol.

Aruküla osakonna väljapanekud Tallinna näitusel.

ÜENÜ Aruküla osakonna põllumajanduseharu esines õige edukalt põllumajanduse näitusel Tallinnas. Välja oli pandud: sordikatsed suinisu, kaera ja odradega, juurvilja kasvatuse, väetuskatsed suiviljade, kartula ja looma juurikatega, köögiviljad ja kodu valmistatud veinid.

Väljapanekute eest sai osakond 2 kiituskirja ja ühe koti superfosvaati köögiviljade ja väetuskatsete eest. Juureviljade eest sai osakond 3. auhinna-pronksauraha ja väljapanekute korraldaja J. Liivak 10 krooni raha.

Aruküla osakonna väetuskatsed.

Väetuskatsed tehti naeriga kolmes korduses. Eelviili oli rukis. Katsete tulemusi aitab selgitada alljärgnev tabel:

Väetuse nimetus	Väetuse hulk puudades	Saak hektarilt puudades	Enam-saad hektarilt
Väetamata	—	1125	—
Ls. lauda sõnnik	2000	1650	525
P. superfosfaat	18	1420,8	295,8
K. 40% kali sool	12	1480	35
N. Tsiilisalp.	6	1501,5	356,5
P. N.	18+6	1562	417
P. K.	18+12	1501	356
K. N.	12+6	1592	467
P. K. N.	1+212+6	1871,4	746,4

Nagu siit tabelist näeme, on üksikult antud väetiste enamsaagid õige madalad peale lauda sõnniku, mis andis enamsaaki 525 pd. kuna aga täisväetus PKN andis enamsaaki 746,4 pd. Katse-lapp kus oli antud täisväetus ilma kaalita, PN andis enamsaaki 417 pd. s. o. üle 300 puuda vähem. Sellest järeldame, et kaalisool on juurikate väetusea tingimata tarvilik. Täisväetis ilma fosforita K.N. andis enamsaaki 467 pd. ja täisväetus ilma lämmastikut P.K. andis enamsaaki kõigest 356 pd. Sellest järeldame, et juurikatele on kõik taime-toidud, lämmastik, fosfori ja kaali, tarvilikud. Sellepärast peame väetama alati ka täisväetusega, sest ainult siis on maksimaalne saak võimalik.

J. R. L.

Valgjärve osakonna praegusest olukorrast.

Valgjärve osak. erakorraline pääkoosolek peeti „Järvesalus“ läinud kuu 21-sel. Osavõtt oli õige rahuldav. Tähtsaim punkt oli uue juhatuse valimine, kuna senise esimehe Hargi lahkumise tõttu esimehe kohalt juhatuse soovis ühiselt uusi valimisi. Praegu on juhatuse koosseis järgmine: esimees R. Anton, abi P. Laarman, sekretär — L. Karakohy, abi — A. Mõrd, laekur R. Feldman. —

Praegu oli põletavaimaks päevaküsimuseks osakonna kodu, endise härrastemaja ostulevõtmise. Seni oli maja üüritud ja üürisumma aastas 110 kr. ümber. Koosolekul harutati asja ja kuna suurimaks takistuseks oli lepingute tegemise juures tarvismineva summa küsimus, siis volitas osakond ühel häälel uue esimehe R. Antoni laenu tegema selle summa hankimiseks ja lepingute korraldamiseks.

Valgjärve osak. kodu „Järvesalu“ meeskoori esinemine laulupäeval.

Nüüd ongi asi seekord joonen: maja on ostule võet ja seega tuleb osakonnal maksta 70 kr. ümber iga aasta, ühtlasi väheneb seega ostusumma aastaastalt. — Maja juures on praegu käimas hädatarvilisemad remonttööd, mille juures peab mainima majavanema F. Mõrdi agarat ja tõsist tööindu.

On paljud häid kavatsusi, aga puudub raha nende teostamiseks. Siiski töö näitab praegu tõusu ja vaimustuse märke — asume uue hoo ja kasvava optimismiga uude tegevushooaega.

Lähemaist kavatsusist olgu mainit „Mikumärdi“ ettekanne (publiku soovil kordamine) 23. skp. ja liikmete vaheline „huviõhtuks“ nimetat koosviibimine 18 skp. Viimase õhtu kavas on referaadid, deklamatsioon, väike omapärane näidend, mille autor osakonna liikmete hulgast ja selliskondlik osa.

EESTI NOORUS

Osakondade aastapäivi.

Oktoobris:		
Palmse	— asutatud	1. 10. 23.
Viljandi	— "	3. 10. 29.
Inglise	— "	4. 10. 26.
Roosna-Alliku	— "	6. 10. 24.
Tammiste	— "	6. 10. 27.
Siimusti	— "	6. 10. 29.
Venevere	— "	16. 10. 27.
Aaspere	— "	17. 10. 26.
Haaslava	— "	17. 10. 26.
Kehtna	— "	21. 10. 23.
Liiguste	— "	27. 10. 29.
Vana Roosa	— "	28. 10. 28.
Mädapea	— "	29. 10. 29.
Nava	— "	30. 10. 27.
Novembris:		
Laanemetsa	— "	1. 11. 25.
Argentiina	— "	3. 11. 28.
Pajaka	— "	4. 11. 28.
Simuna	— "	9. 11. 20.
Mäo	— "	28. 11. 26.
Saue	— "	31. 11. 21.

Sport:

Tallinna osakonna esivõistlused.

27-28 sept. pidas ÜENÜ Tallinna osak. oma meistervõistlusi kergejõustikus, millised andsid mõnegi hea tagajärje.

60 m jooksus saavutas R. Joller uue ÜENÜ rekordi — 7,2, 2. Jänes 7,3 (Eesti rek. — 7,1). 100 m võitis G. Jänes, aeg 11,8, 2. Joller 12,0, 200 m Jänes 24,4 Joller 25,4. 1000 m A. Klemmer 2.44,2 (uus rek.) 2. Salit 2.56,2 3000 m A. Klemmer 9.24,2 Kaugushüpe: 1. Leinbock 564,5, 2. Jänes 553. Kõrgus: Kuuse 167, 2. Leinbock 150. Kolmik: Kuuse 12.96 2. Leinbock 11.88 3. Joller 11,13. Kuul (5,44) 1. Oole 13,86 2. Pals 13.57. Ketas (1,5) Oole 41.90. 2. Riis 33.32. Oda — Thoen 43.81. 2. Riis 41.93. Üldvõitjaks tuli Harry Leinbock 31 p. 2. R. Joller 26,5 p. 3. Jänes 25 p.

ÜENÜTO naissportlane Bedese Jürgenson jooksis Riias uue Eesti rekordi 800 m. — 2 m. 29,5 sek., lülles esimeseks. Ta käis ka Praahas naiste olümpiaadil, kus tal aga edu ei olnud. Naiste kaupshüppes on ÜENÜ parem saavutus tänava E. Lembergil (Tall.) nimelt 4,82.

Tallinna osak. aktiivsemaid naissportlasi Ida Parts lahkus Eestist ja asus elama Pariisi.

ÜENÜTO-l tegutsevad praegu nai- ja meesvõimlemise rühmad, mees- ja naiskonnad käsipallis ning ootavad teotsemise võimalusi suusatajad ning jääpallimängijad.

Valgast.

ÜENÜ Valga osak., milline on praegu hoogsal edenemise teel, on hakanud suuremat rõhku panema ka spordile. Esimeste võistlustena ta korraldas Valgamaa esivõistlusi, millised kujunesid tähelepandavaks, eriti noore kuulitõukaja A. Viidingu esile tõusuga. Märgime siin ÜENÜ sportlaste saavutusi täh. võistlusil. 100 ja 200 m. jooksudes jäi Ermann kolmandaks. Tiivel

võitis 1500 (aeg 5.03,5) ja 3000 m. (10.42,6). 5000 m. esimene ns. Miit 18.40,0. 110 m. tõkejooksu võitis Lepik ajaga 19,1 (mis ÜENÜ rekord). Kaugush. Täht kolmas 5.54 kõrguses Lepik ja Erman 152 (2. ja 3. koht). Teivashüppes kolm esimest Valga osakonnast: Erman 2.80, Täht 2,80 ja Lepik 2.60. Kuul (7,25) kolmas Annamaa 12.53, kuul (5,44) kolmas Annamaa 14.78 (ÜENÜ rek.) Oda 1. Erman 47.10.

Loota on, et Valga sportlik tase veelgi tõuseb, kuna ÜENÜ Valga osak. spordiharule on pandud kindel alus.

Võistlusi V. Maarjas.

ÜENÜ V. Maarja osak. korraldas tänavugi juba traditsiooniks muutunud ÜENÜ Virumaa osakondade vahelisi kergejõustiku võistlusi. Võistlejaid oli Simunast, V. Maarjast, Rakverest, Kiltisist j. m. Parimaks sportlaseks osutus Valdman, Simunast, samuti võitis Simuna osakond suure eduga teisi osakondi.

Tagajärgi: 100 m. — Valdman (Sim.) 12,3 2. Hindrekus (Sim.) 12,4, 3. Aleksei (V. M.) 12,6. 200 m. — 1. Hindrekus 24,4, Kümnik (Sim.) 25,3 400 m. — 1. Hindrekus 57,9, Kümnik 59,0. 1000 m. — Hindrekus 3. 17,1, 2. Hamer (V. M.) 3.21,1; 1500 m. — Einling (Sim.) 5.19,0. 3000 m. — Bushman (Rakv.) 10.44,5, 2. Pentjärv (Kiltis) 10.52,5. 5000 m. — Bushman 18.52,3. 2. Hart (V. M.) 3. Verkman.

Kaugushüpe hooga — Valdman 6,18, Hindrekus 6,13, Kümnik 5,34. Kolmik. — Valdman — 12,37, kõrgus Valdman — 155, kõrgus hoota — Valdman 125.

Kuul (5,44) Valdman 13.19. Aalbau (Sim.) 13.13. Tamjärv (Põdrangu) 12.04. Ketas Valdman 30.60. Oda — Sulg (Sim.) 42.30, Aleksei 39.80, Aalbau 35.80. Teivashüpe — Valdman 2.87.

Oma asjus.

Eelmises numbris kuulutasime välja kirjutusvõistluse jõulukohase aine üle, jättes võistlusest osavõtjatele täieliku vabaduse pealkirja ja käsitusvormi suhtes. Peetagu silmas „E. N.“ nr. 9. toodud võistlustingimusi ja tööde ärasaamise tähtaega — 20 novembrist s. a. Auhinnatud tööd avaldame „E. N.“ jõulunumbris.

Juhime tähelepanu käesolevas numbris eriosaakondadele, milliste pealkirjadeks „Meie töökangelasi“ ja „Huviavat kodunurgast“. Saatek meile ülevaateid ja pilte kodunurgast, märkige tähelepanuväärsusi, mis ühenduses noorsootööga, kirjeldage silmapaistvaid ja eeskujulikke tegelasi nende töövõitude, tähtpäde jne. puhul. Asjalikku kaastööd avaldame alati meeleldi.

Kaastöö palume saata edaspidi alati enne esimest kuupäeva, et „Eesti Nooruse“ järjekordsete numbrite väljaandmisel ei tuleks takistusi.

TOIMETUS.

ÜHISTEGELINE KESKPANK

EESTI RAHVAPANK

Asutatud 1920. a.

SUUR KARJA TÄNAV 19, OMA MAJAS, TALLINNAS

TELEFONID: 202, 24-13, 28-28

Võtab hoiule raha kõigilt
summa suurusele vaatamata ja
maksab kõrget protsenti

Toimetab raha saatmist,
sissenõudmist ja kõiki muid
panga operatsioone

Korrespondendid igas linnas, alevis ja kõigis rahva-
rikkamates kohtades üle Eesti

Omakapitalid 1. oktoobril 1930 a. Kr. 321.950.—

Liikmete vastutus 1. okt. 1930 a. Kr. 489.400.—

ÜLDINE VASTUTUSSUMMA Kr. 811.350.—

TRÜKIKODA „ESTOTRÜKK“

TALLINNAS, SUUR KARJA 8. TEL. 7-35

Valmistab kiirelt ja maitsekalt
igasuguseid trükitöid.

Kirjalikud tellimised täidetakse
täpselt soovitud tähtjaks.

Uuesti avatud tsinkograafia

V. REBANE & Ko.

Tallinn, S. Tartu m.3. Tel. 305-58

valmistab

joon-, võrk- ja kolmevärvilisi klišeid

Tellimine posti kaudu:

S. Karja 8. Tel. 7-35.

Tallinna
Linnapank

Tallinnas, Mundi tän. № 2

Telef.: 426-75, 428-39; aidad (20)7-48

Telegrammide aadress: „Linnapank“

Toimetab **kõiki pangaoperatsioone**
sise- ja välismaal

*Võtab kaupu oma aitadesse hoiule ja
annab nende vastu laenusid*

**Võtab raha hoiule ja maksab
hoiusummade pealt kuni**

8%

aastas